

Handläggare
Sayeh Tealohi
Telefon: 08-508 04 213

Till
Hässelby-Vällingby
Stadsdelsnämnd
2017-09-21

Program för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck 2018-2022

Remissvar på Program för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck 2018-2022, dnr 171-116/2017

Förvaltningens förslag till beslut

Stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt svar på remissen från kommunstyrelsen.

Ulla Thorslund
stadsdelsdirektör

Andrea Hormazabal
avdelningschef

Sammanfattning

Med anledning av budget 2015 har *Program för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck 2018-2022* tagits fram. Programmet är ett styrdokument för stadens nämnder och bolagsstyrelser och ska, så långt som möjligt, tillämpas i uppdrag som staden ger andra organisationer eller enskilda.

Förvaltningen är i huvudsak positiv till föreslaget. I programmet har tydliga fokusområden formulerats vilket bidrar till att stadens olika verksamheter styrs mot samma prioriteringar och underlättar för samverkan. Förvaltningen anser dock att det finns vinster med vissa stadsgemensamma arbetssätt eller riktlinjer utöver det som framkommer i programmet, framförallt för att underlätta samverkan och öka jämförbarheten inom staden.

Bakgrund

Ett Stockholm för alla är en stad som lever upp till och respekterar de mänskliga rättigheterna. Ett Stockholm för alla innebär att alla har möjlighet att vara sig själv fullt ut i alla livets skeden. FN:s konventionsövervakande organ har påpekat att Sverige brister i att kartlägga och åtgärda utsatta gruppers livsvillkor. När det gäller hbtq-personer saknas i stor utsträckning både kvantitativa och kvalitativ data som synliggör hbtq-personers utsatthet och behov. Det har även framkommit att representationen av människor med annan sexuell läggning än heterosexuell och personer med könsöverskridande identitet eller uttryck är bristfällig. Unga hbtq-personers känner sig ofta otrygga i skolan och erfarenhet av rädsla för våld, trakasserier och andra former av hatbrott är vanligare förekommande bland hbtq- personer än bland heterosexuella personer.

Med anledning av budget 2015 har *Program för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck 2018-2022* tagits fram. Programmet är ett styrdokument för stadens nämnder och bolagsstyrelser och ska, så långt som möjligt, tillämpas i uppdrag som staden ger andra organisationer eller enskilda. Programmet har tagits fram i en gemensam process som omfattar två andra förslag till stadsövergripande styrdokument; *Program för ett jämställt Stockholm* samt *Program för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad*. De tre programmen följer en gemensam struktur, kompletterar varandra och har gemensam grund i mänskliga rättigheter.

Programmet har skickats på remiss till samtliga stadsdelsnämnder och facknämnder, till Stockholms stadshus och ett tiotal idéburna organisationer.

Ärendet

Programmet består av tre delar med *den första delen* som beskriver vilka utmaningar som finns gällande hbtq-personers rättigheter och vad staden eftersträvar i syfte att tillgodose hbtq-personers rättigheter. *Den andra delen* av programmet fastställer stadens övergripande inriktning med arbetet och identifierar fem prioriterade fokusområden för staden att arbeta med. *Den tredje delen* av programmet beskriver ansvarsfördelning och övergripande arbetssätt samt hur uppföljningen ska göras.

Övergripande inriktning

I Stockholm har alla samma möjlighet och makt att forma samhället och sina egna liv utan att begränsas av exkluderade normer kopplat till kön, könsidentitet, könsuttryck eller sexuell läggning.

Fokusområden

1. Våld, diskriminering och andra kränkningar mot hbtq-personer ska upphöra
2. Unga hbtq-personer ska ha lika rättigheter och möjligheter
3. Hbtq-personer ska ha likvärdigt stöd, omsorg och vård
4. Hbtq-personer ska ha likvärdig tillgång till kultur, idrott och fritid
5. Staden ska samverka med civila samhället för hbtq-personers lika rättigheter och möjligheter

Den tredje delen av programmet beskriver ansvarsfördelningen och övergripande arbetssätt samt hur uppföljningen ska göras.

Förslaget till programmet är framtaget i samarbete i en arbetsgrupp med representanter från två stadsdelsförvaltningar, idrottsförvaltningen, kulturförvaltningen och utbildningsförvaltningen. I arbetet med att ta fram programmet har även samråd skett med Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas, transpersoners och queera personers rättigheters Stockholmsavdelning (RFSL Stockholm).

Programförslaget är baserat på aktuell forskning kring hbtq-personers livsvillkor och konsekvenser av rådande exkluderande normer kopplat till kön, könsidentitet, könsuttryck och sexuell läggning. Förslaget utgår även från regeringens strategi för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck (2014), lagstiftning, omvärldsbevakning samt verksamheternas behov och utmaningar.

Programmet kommer för stadens nämnder och bolagsstyrelser innebära kompetensutveckling för att säkerställa tillräckliga kunskaper för att implementera programmet med framgång. Programmet berör verksamhetsnära metodutveckling som berör bemötande och anti-diskriminerings frågor. Staden föreslås vidare även utveckla metoder och rutiner för att följa upp och utvärdera hbtq-personers upplevelser av stadens verksamheter. Slutligen har stadsledningskontoret tagit fram en diplomutbildning för nämnderna att använda efter behov. Diplomeringsen syftar till att stärka verksamheternas kompetens för att säkerställa lika rättigheter och

möjligheter i bemötande oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck.

Ärendets beredning

Tjänsteutlåtandet har utarbetats av avdelningen för samhällsservice och tidigt socialt arbete.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen är positiv till förslaget Program för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck 2018-2022. Programmet ger ett gemensamt förhållningssätt till hbtq-personers lika rättigheter och möjligheter. Förvaltningen anser att det är av stor vikt att staden arbetar utifrån en gemensam strategi för att främja hbtq-personers lika rättigheter och möjligheter, samt att lokala behov tas i beaktning.

I programmet formuleras fokusområden vilket skapar förutsättning för stadens verksamheter att styra mot samma prioriteringar och underlättar för samverkan. Det är även positivt att programmet är vägledande i den mening att nämnder och styrelser själva utifrån de givna fokusområdena har i uppdrag att konkretisera hur stadens mål ska nås. Det framkommer tydligt i programmet att arbetet ska bedrivas inom ramen för ordinarie planering och uppföljning vilket är bra.

Genom programmets begreppsdefinitioner får stadens verksamheter ett gemensamt språk vilket också kan bidra till en enhetlig och tydlig riktning i arbetet samt underlätta för samverkan. I programmet lyfts att det är viktigt att förhålla sig normkritisk i jämställdhetsarbetet.

I samband med programmets implementering ansvarar kommunstyrelsen för introducerande utbildningsinsatser för förvaltnings- och bolagsledningar samt nyckelpersoner. Detta ser förvaltningen som positivt framförallt då en gemensam och enhetlig utbildning för ledningar och nyckelpersoner i olika verksamheter skapar bättre förutsättningar för styrning och samverkan.

Programmet utgör en grund för samverkan mellan stadens olika aktörer. Förvaltningen vill här lyfta behovet av ett centralt styrt nätverk för programmets kunskapsområde i likhet med stadens jämställdhetsnätverk, som leds av kansliet för mänskliga rättigheter. Ett sådant nätverk kan bland annat underlätta för samverkan mellan förvaltningar och bolag och bidra till verksamhetsutveckling och ökad kunskap. Förvaltningen vill även lyfta behovet av att arbetet

med lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck samordnas med jämställdhetsarbetet. Förvaltningen anser att stadsgemensamma riktlinjer för hur staden skriver och uttrycker sig utåt kan vara till hjälp för att inte oavsiktligt utesluta enskilda eller grupper av individer. Det gäller till exempel när en verksamhet efterfrågar individens kön via enkäter.

Ansvar för att säkerställa att den egna organisationen har tillräcklig kunskap inom programmets område ligger på respektive förvaltning och bolag vilket förvaltningen anser är rimligt. Att det finns tillräcklig kunskap i hela organisationen är grundläggande för ett effektivt arbete med frågorna. Utöver det vill förvaltningen lyfta att det är viktigt att säkerställa att programmets frågeområde integreras i stadens centrala, befintliga och planerade, utbildningar som riktar sig till olika yrkesgrupper, till exempel medarbetare inom socialtjänst, förskola och fritid.

Förvaltningen anser att det finns vinster med vissa stadsgemensamma arbetssätt eller riktlinjer utöver det som framkommer i programmet, framförallt kopplat till den öppna fritidsverksamheten. Det är därför av vikt att medarbetare inom den öppna fritidsverksamheten är utbildade inom programmets sakområden. Förvaltningen välkomnar därför att staden utarbetar centrala utbildningsprogram som anpassas till den öppna fritidsverksamheten och att utbildningen kompletteras med digitala alternativ.

Stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt svar på remissen från kommunstyrelsen.

Bilagor

1. Program för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck 2018-2022, Dnr 171-116/2017